

I. RENDIĆ, *Meditacija*, figura na nadgrobnome spomeniku E. Pristeru na Mirogoju u Zagrebu

renesansni oltar (sada u Muzeju za umjetnost i obrt u Zagrebu), sa skladno uklopljenim dijelom rezbarena krilnoga gotičkog oltara iz XV. st. s kipom Marije i 20 svetačkih likova (evanđelisti, crkveni oci i svete); 1699. crkvi su ga darovali N. Makar i njegova žena A. M. Jurčin.

LIT.: G. Szabo, Kroz Hrvatsko Zagorje, Zagreb 1939, str. 128–129. — A. Horvat, Spomenici novomaroškog kraja s posebnim osvrtom na čuveni remetinečki oltar, Kaj, 1973, 4–5. — D. Baričević, Propovjedaonica u Remetincu djelo pavlinskog kipara, Peristil, 1977, 20. — Z. Horvat, Zvonik bivše samostanske crkve u Remetincu, Vijesti MK, 1978, 3–4. — D. Baričević, Kiparstvo u pavlinskim crkvama u doba baroka, u katalogu: Kultura pavlina u Hrvatskoj 1244–1786, Zagreb 1989. A. Ht.

RENARIĆ, Dragan, slikar i grafičar (Dugo Selo, 14. X. 1872 – Križevci, 3. V. 1944). Kao učitelj u Križevcima puno je crtao, potom pohađao Grafičku školu u Beču (1908/09) i Akademiju u Karlsruheu (1909–11). Bio je lik. pedagog u Vukovaru i Zagrebu; posljednje godine života proveo je u Križevcima. Slikao je motive iz Vukovara, Osijeka, Križevaca, Bosne i Hercegovine i drugih krajeva. Mnogo je radio u akvarelu i bakropisu, koje je oživljavao igrom svjetla, unoseći u pojedine motive idiličnu notu. Samostalno izlagao u Vukovaru, Osijeku i Zagrebu.

LIT.: S. Brlošić, Likovna umjetnost Osijeka na početku XX. stoljeća, Osječki zbornik, 1962, 8. — B. Lončarić, U spomen slikaru Renariću, Vukovarske novine, 29. XI. 1966. — B. Balen, Osijek — inspiracija likovnih umjetnika (katalog), Osijek 1980. O. Šr.

RENDIĆ, Ivan, kipar (Imotski, 27. VIII. 1849 – Split, 29. VI. 1932). Djetinjstvo je proveo u Supetru na Braču, gdje ga je kamenarska tradicija usmjerila prema kiparstvu. Odlazi 1865. na nauk kod tršćanskoga drvorezbara G. Moscotta. Akademiju u Veneciji završava 1871; 1872–76. usavršava se u Firenci kod G. Dupréa, koji svojim realizmom utječe na oblikovanje njegova stila. Član je grupe »Medulić«.

God. 1877–80. živi u Zagrebu, gdje ima atelje; izvodi poprsja na Zrinjčevu (Andrija Medulić, Julije Klović, Krsto Frankopan, Nikola Jurišić) i nadgrobne spomenike (Petra Preradovića u Zagrebu, Ivana Perkovca u Samoboru, Matije Antuna Relkovića u Vinkovcima). Poslije potresa 1880. koji mu je uništio atelje, preselio se u Trst. Tu je živio i radio 1881–1921. s kraćim prekidom 1899–1902, kada se opet uzalud

pokušao smjestiti u Zagrebu. U Trstu je uglavnom izvodio naručivana djela za cijelu Hrvatsku.

Osim monumentalnoga *Jubilarnog spomenika Trstu* (poslije uništen), izveo je veći broj javnih spomenika diljem domovine: Andrija Kačić Miošić u Makarskoj (1890) i Zagrebu (1891), *Ljudevit Gaj* u Krapini (1891), *Ivan Gundulić* u Dubrovniku (1893), *August Šenoa* (1893) i *Petar Preradović* (1894) — oba u Zagrebu, *Radoslav Lopašić* u Karlovcu (1901), *Niko Duboković* u Jelsi (1914), *Lovro Monti* u Kninu (1915). Spomenik N. Tommaseu, što ga je projektirao za Šibenik, nije izveden, a također ni poprsja istaknutih ličnosti: *Ivan Dežman* (1873), *Fran Kurelac* (1874), *Matija Mrazović* (1875), *Ivan Buratti* (1879), *Josip de Marchi* (1880), *Jovan Sundečić* (1888), *Andrija Kačić Miošić* i *Ivan Despot* (Zaostrog 1889), *Šime Ljubić* (1895), *Gajo Bulat* (1901). Izvodio je nadgrobne spomenike, od skromnih, gotovo klesarskih, do istaknutih, s portretima pokojnika, alegorijskim likovima i s mozaicima: A. Šenoe, A. Vebera Tkalcjevića, E. Kumičića (svi u Zagrebu), A. Starčevića (Šestine), T. Bradanovića (Vis), C. dall'Asta-Mohovića (Rijeka), G. Bulata (Split, uništen), M. Pavlinovića (Podgora) te mauzoleje J. Gorupa, S. Kopajčića, obitelji Manasteriotti (svi u Rijeci), I. Goića (Trst), obitelji Meštrović (Benkovac), R. Čulića, M. Radnića (oba u Supetru).

Poznati su alegorijski likovi na mnogobrojnim Rendićevim nadgrobnim spomenicima: *Hercegovka plete vijenac* (S. Ivanković, Trst; F. Petrinović, nepostavljeno), *Uspomena* (F. Borelli, Zadar), *Meditacija* (E. Prister, Zagreb; V. Mihaljević, Split, uklonjeno; obitelj Colombis, Trst), *Zaspala Vestalka* (obitelj Mimbelli, Orebići; T. Kosović, Trst; I. Tomašić, Opatija; A. Vukasović, Drniš; M. Glavan, Solin; J. Smokvina, Rijeka), *Vjera* (obitelj Katalinić, Split, uklonjeno; I. Šabec, Trst; D. Ružić, Rijeka—Trsat), *Pietà* (F. Kalister, Trst; M. Franasović, Supetar). Isklesao je i alegorijske likove u Trstu: *Um na zgradi Austrijskoga Lloydja* te *Milosrđe* u zgradi Assicurazioni generali.

Skulpture namijenjene crkvama R. je malo radio, teško se prilagođavajući željama naručilaca, pa čak i svojega mecena J. J. Strossmayera. Za đakovačku je katedralu izveo dva reljefa u lunetama nad bočnim portalima, za župnu crkvu u Milni kipove Sv. Josipa i Sv. Jerolima, za župnu crkvu u Voloskome oltare Sv. Ane u secesijskome stilu i lik Sv. Roka, za župnu crkvu u Omišu dva oltara.

Od većih Rendićevih arhit. projekata ostvaren je reprezentativni zvonik crkve u Ložišćima na Braču (1886–89) u neoromaničkom stilu i vila Jakić u Trstu (1896) u orijentalnome stilu.

Djela mu se odlikuju realističkim pristupom s elementima naturalizma, osobito u obradi detalja. Oko 1900. prihvaća secesijski stil, nastojeći mu dati osobno i nacionalno obilježje primjenom preoblikovanih folklornih motiva. Najbolji je u realističkom portretu i realistički oblikovanim alegorijskim figurama. Od 1921. živio u zavičajnome Supetru, gdje je uzalud nastojao da se osnuje škola za umjetničku klesariju. Oduzimanje narudžbe mauzoleja F. Petrinovića u Supetru (izveo T. Rosandić), djela što ga je smatrao životnim, zadalo mu je težak udarac. — Izlagao je samostalno u Zagrebu (1878) i Trstu (1887. i 1897).

LIT.: A. Tresić-Pavičić, *Novi stil*, Novi list, 28. X. 1904. — B. Lovrić, Ivan Rendić, Narodne novine, 8. VII. 1909. — T. Kumičić, Ivan Rendić, Hrvatsko pravo, 1928, 5178. — Lj. Babić, Ivan Rendić, Obzor, 2. X. 1929. — M. Nehajev, Ivan Rendić u Zagrebu, HR, 1929, str. 615] 616. — I. Frangeš, Rendićeva autobiografija, Forum, 1966, 9–10. — D. Keckemet, Ivan Rendić, Supetar 1969. — B. Gagro, Hrvatska skulptura građanskog perioda, u katalogu: Jugoslavenska skulptura 1870–1950, Beograd 1975. — A. Adamec, Ivan Rendić, prvi hrvatski kipar u Zagrebu (prigodom 140. godišnjice rođenja), Zagreb 1994. D. Kt. i R.

ilustracija na str. 146

RENDIĆ-MIOČEVIĆ, Duje, arheolog (Split, 29. VI. 1916 – Zagreb, 30. IV. 1993). Diplomirao na Filozofskome fakultetu u Zagrebu. Od 1941. kustos a od 1949. direktor Arheološkoga muzeja u Splitu; od 1955. do umirovljenja (1983) profesor na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. U razdoblju 1966–79. također je i direktor Arheološkoga muzeja u Zagrebu. Glavno mu je znanstveno područje ant. arheologija i epigrafija. Posebno se bavi ilir. onomastikom i numizmatikom te grč. kolonizacijom Jadrana i ranokršč. razdobljem, osobito graditeljstvom jadranskoga područja. Vodio arh. istraživanja u Budvi, Solinu, Murteru, Skoplju i Danilu Gornjem kraj Šibenika. Bio je redoviti član HAZU i vanjski član ANUBiH-a, član Arheološkoga instituta u Beču i Talijanskog instituta za prethistoriju i protohistoriju u Firenci te dopisni član Njemačkoga arheološkoga instituta u Berlinu.

BIBL.: *Ilirska onomastika na latinskim natpisima Dalmacije*, VjAHD, 1950; *Ilirske predstave Silvana na kulturnim slikama sa područja Dalmata*, GZMBiH, 1955; *Iz antologije epi-*

gramskog pjesništva antičke Dalmacije, Mogućnosti, 1955, 2; Zlatni nakit iz helenističko-ilirskih nekropola u Budvi, Opuscula archaeologica, 1959, 4; »Princeps municipi Ridentium«, Arheološki radovi i rasprave, 1962, II, Zagreb; I Greci in Adriatico, Studi Romagnoli, 1962, 13; Prolegomena ilirskoj numografiji, Godišnjak Naučnog društva BiH, 1967, 1; O jednom tipu »ilirskog« nadgrobnog spomenika, Godišnjak Centra za balkanološka ispitivanja, ANUBIH (Sarajevo), 1976, 11; Iliri između barbarskog i helenskog svijeta, Rad JAZU, 1981, 22; Umjetnost Ilira u antičko doba, Posebna izdanja ANUBIH, 1984, 57; Question de la chronologie de développement des basiliques doubles de Salone (Disputationes Salonitanae, II), VjAHD, 1984; Carmina Epigraphica, Split 1988; Iliri i antički svijet, Split 1989.

LIT.: Duje Rendić-Miočević (biografija i bibliografija), VjAM, 1983—1984, 16—17. B. Čk.

I. RENDIĆ, spomenik Andriji Kačiću Miošiću u Zagrebu

RENEŠANSA, stilsko razdoblje u eur. umjetnosti XV. i XVI. st. Odlikuje se općim zanosom za antiku, čija djela, poglavito arhitektura i kiparstvo, postaju uzor umjetnicima preporodnoga doba. Tako graditeljstvo preuzima elemente ant. arhitekture (stupove s kapitelima, polukružne lukove, kanelirane pilastre, itd.), skladajući nove oblike monumentalnih građevina. Nastaje tip gradske palače skladnih proporcija s naglašenim horizontalama što dijele pojedine katove i s izbočenim vijencima ispod krovišta. U skulpturi se novi izraz iskazuje snažnim, realistički modeliranim likovima, dok je u slikarstvu najvažnija pojava otkriće perspektive koja omogućuje da se realistički prikaže dubina prostora. Uz religioznu se tematiku sve više obrađuju mitološko-legendarne i pov. teme te portret i akt.

Cjelovitim koncepcijama koje su u podlozi renesansnoga stila osobito je pridonijela Italija, posebice kulturna klima Firence. Firentinski kipari, slikari i arhitekti širili su svoj utjecaj umj. djelima ali i pisanim raspravama o umj. načelima novoga doba. Izvan tal. granica renesansni se stil probijao znatno sporije; u Francuskoj se počeo znatnije širiti nakon 1480-ih, potom u sr. Europi i najkasnije u Engleskoj, a posve je ovladao Zapadom tijekom XVI. st.

R. je u Hrvatskoj jedno od najvažnijih umj. razdoblja po stvaralačkom zamahu, visokoj razini ostvarenja u svim granama lik. umjetnosti i po broju istaknutih pojedinaca koji u to doba djeluju. — Osobito treba istaknuti da se r. u Hrvatskoj pojavljuje u Dalmaciji još u prvoj pol. quattrocenta (dakle prije nego u mnogim drugim eur. zemljama) i da su neka vrhunska ostvarenja gotovo istodobna s pojavom ranorenesansne umjetnosti u Italiji. Podijeljeni između Austrije i Turske na sjeveru, te Venecije na jugu, hrv. su krajevi proživljavali bitno različitu sudbinu.

Jadranski se dio Hrvatske razvijao uz poticaje iz najnaprednijih eur. renesansnih žarišta, Toskane, Padove i Venecije, te uz kontakte s ostalim kult. središtima Italije. U neprekinutu kontinuitetu renesansne umjetnosti u Dalmaciji (1440—1590) moguće je provesti periodizaciju po nekim antologijskim ostvarenjima i djelovanju najizrazitijih umj. individualnosti.

U skulpturi i graditeljstvu kao i u cjelokupnoj lik. djelatnosti XV. i XVI. st. prevladava uloga domaćih majstora koji su nosioci čitavoga toga golemog stvaralaštva. To je na temelju arhivskih podataka i atribucija potvrdio C. Fisković, koji je također dokazao da je Onofrio della Cava (iz Apulije) bio samo inženjer dubrovačkoga vodovoda, a da je skulpture Male česme klesao 1440. Lombardanin Petar Martinov iz Milana, unijevši ujedno u skulpturu Dalmacije i prve naznake renesanse (aktovi dječaka). Time je pojačana lombardijska komponenta, a apulijski se utjecaj (ili, točnije, južnoitalski provincijski ukus), o kojemu je pisao Karaman, ograničio samo na izuzetnu pojavu kićenosti ukrasa na završnom katu zvonika korčulanske katedrale. Novim spoznajama ispravlja se i neko pretjerano isticana uloga M. Michelozzija u širenju renesanse u Dalmaciji; on je za svojega kratkog boravka u Dubrovniku (1461—64) u skladu s novim zahtjevima obrane od vatrene oružja projektirao monumentalnu kružnu kulu Minčetu (koju je Juraj definirao u gornjem dijelu), a 1464. podnio je Senatu projekt kneževa Dvora, ali je odbijen.

Sjev. je Hrvatska u razdoblju XV—XVI. st. u neprestanim borbama s Turcima tako da je i od minimalne graditeljske djelatnosti (Ružica, Erdut) gotovo sve propalo. U SZ se Hrvatskoj razvija jedino fortifikacijsko graditeljstvo (zagrebačka kaptolska tvrđa, Veliki Tabor, Varaždin, Đurđevac, Karlovac, Sisak, Ribnik itd.).

Arhitektura i kiparstvo. Pojava rane renesanse veže se uz dolazak Jurja Dalmatinca iz Venecije i njegov projekt pregradnje šibenske katedrale (1441) u kojemu je — slijedeći odgovarajuće Brunelleschijeve zamisli u Firenci — započetoj gotičkoj bazilici dodao renesansno (centralno) koncipirani ist. dio s transeptom i kupolom. Juraj donosi u našu sredinu svježa iskustva firentinske i padovanske rane renesanse, ali i suvremene venec. cvjetne gotike. Kreativnom sintezom tih dviju sastavnica stvorio je svoj osebujni gotičko-renesansni stil u kojemu se renesansna komponenta izražava u strukturi arhit. djela i figuralnoj skulpturi (Brunelleschi, Donatello), a gotička u morfologiji arhit. dekoracije (radionica Bon). Originalna je, u oblikovnom smislu izvanstilska, premda Jurjeva građevna tehnika — metoda konstrukcije montažom velikih kamenih ploča; u njoj je dosljedno proveo načelo jedinstva građe (kamen) te sintezu arhitekture i skulpturalnoga ikonografskog programa, što je uz iluzionističku perspek-